

PATOLOGICKO-ANATOMICKÉ ODDĚLENÍ

Nahrazuje	Laboratorní příručku PAO z 1. 6. 2020
Určeno pro	Zaměstnance Patologicko-anatomického oddělení

Zpracovatel	MUDr. Pavel Salajka Lékař PAO	Datum 28. 5. 2025	Podpis
Zpracovatel	Vanda Stloukalová, DiS. Manažer kvality PAO	Datum 28. 5. 2025	Podpis
Garant	MUDr. Dagmar Dolinská Primářka PAO	Datum 28. 5. 2025	Podpis

Schvalovatelé:

Ing. Jan Hrdý předseda představenstva	Datum 28. 5. 2025	Podpis
MUDr. Marcel Guřan, Ph.D. člen představenstva pro oblast léčebné a ošetrovatelské péče	Datum 28. 5. 2025	Podpis
Ing. Martin Déva člen představenstva pro oblast ekonomickou	Datum 28. 5. 2025	Podpis

1. OBSAH

1.		
2.	ÚVOD.....	3
3.	INFORMACE O LABORATOŘI	3
3.1	ZÁKLADNÍ INFORMACE.....	3
3.2	SEZNAM ZKRATEK	3
3.3	ZAMĚŘENÍ LABORATOŘE A SPEKTRUM NABÍZENÝCH SLUŽEB	3
3.4	PORADENSKÉ SLUŽBY LABORATOŘE	3
3.5	SOUPIS NABÍZENÝCH VYŠETŘENÍ.....	3
4.	ORGANIZACE LABORATOŘE.....	4
5.	ODBĚR PRIMÁRNÍCH VZORKŮ (MANUÁL PRO ODBĚRY VZORKŮ).....	4
5.1	PRŮVODKA HISTOLOGICKÉHO VYŠETŘENÍ.....	4
5.2	ŽÁDANKA KE KLINICKÉ CYTOLOGII.....	4
6.	ZVLÁŠTNÍ VYŠETŘENÍ	5
6.1	URGENTNÍ VYŠETŘENÍ.....	5
6.2	KONZULTAČNÍ VYŠETŘENÍ.....	5
7.	ODBĚRY A FIXACE VZORKŮ	5
7.1	BIOPTICKÉ VZORKY	5
7.1.1.	ODBĚR.....	5
7.1.2.	FIXACE	5
7.1.3.	SPECIFICKÉ POŽADAVKY PRO ODBĚR A FIXACI:.....	6
7.1.4.	OZNAČENÍ VZORKU.....	6
7.1.5.	MANIPULACE S MATERIÁLEM PRO PEROPERAČNÍ VYŠETŘENÍ	7
7.2	ODBĚR CYTOLOGICKÉHO MATERIÁLU	7
7.2.1.	FIXACE VZORKU	7
7.2.2.	OZNAČENÍ MATERIÁLU	7
8.	DOPRAVA MATERIÁLU.....	8
9.	PŘÍPRAVA PACIENTA	8
10.	PREANALYTICKÉ PROCESY V LABORATOŘI	8
10.1	PŘÍJEM ŽÁDANEK A VZORKŮ	8
10.2	KRITERIA PRO PŘIJETÍ ČI ODMÍTNUTÍ VADNÝCH VZORKŮ	8
10.3	BARVÍCÍ METODY POUŽÍVANÉ V LABORATOŘI	9
11.	KONZULTAČNÍ VYŠETŘENÍ VZORKŮ NA VYŠŠÍM PRACOVIŠTI(SMLUV.LABORATOŘ).....	9
12.	VYDÁVÁNÍ VÝSLEDKŮ	9
12.1	FORMY VYDÁVÁNÍ VÝSLEDKŮ	9
12.2	ZMĚNY VÝSLEDKŮ A NÁLEZŮ.....	9
12.3	DOBA ODEZVY-VYDÁNÍ VÝSLEDKU OD DODÁNÍ MATERIÁLU	10
12.4	URGENTNÍ HLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ	10
12.5	DODATEČNÁ VYŠETŘENÍ	10
12.6	ARCHIVACE	10
13.	ŘEŠENÍ STÍŽNOSTÍ	10
14.	PITEVNÍ TRAKT.....	10
15.	ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ.....	10
16.	PŘÍLOHY	10

2. ÚVOD

Tato laboratorní příručka je určena pro všechny lékaře a žadatele o laboratorní vyšetření, kteří potřebují informace o naší laboratoři. Obsahuje všechny informace potřebné pro snadnou spolupráci s naší laboratoří. V případě jakýchkoliv dotazů se můžete kdykoliv obrátit na kontakty uvedené v této příručce.

Příručka je sestavena v souladu s požadavky normy ČSN EN ISO 15189 ed.3:2023 Zdravotnické laboratoře.

3. INFORMACE O LABORATOŘI

3.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE

Název organizace:	Krajská nemocnice T. Bati, a. s.
Sídlo organizace:	Havlíčkovo nábřeží 600, 762 75 Zlín
Název pracoviště:	Patologicko – anatomické oddělení (PAO)
Zřizovatel:	Zlínský kraj
Kontaktní osoby:	MUDr. Dagmar Dolinská, primářka
Telefon:	577 552 160
Mobil:	+420 724 665 430
E-mail:	dolinska@bnzlin.cz
Provozní doba:	Po-Pá 6.30 – 15.00 hod

Specifikou služeb poskytovaných oddělením patologie KNTB, a. s., je rutinní používání ověřených metod přípravy a barvení vzorků a následné vyhodnocování vzorků vysoce kvalifikovanými pracovníky. Příprava a barvení vzorků jsou v maximální možné míře automatizovány.

3.2 SEZNAM ZKRATEK

NIS	nemocniční informační systém
BAL	bronchoalveolární laváž
FNAB	fine needle aspiration biopsy, tenkojehlová aspirační biopsie
IČP	identifikační číslo pracoviště

3.3 ZAMĚŘENÍ LABORATOŘE A SPEKTRUM NABÍZENÝCH SLUŽEB

Laboratoř provádí zpracování a mikroskopická vyšetření měkkých a tvrdých tkání a cytologická vyšetření v celém rozsahu chirurgické patologie. Laboratoř dále provádí peroperační histologická a cytologická vyšetření a široké spektrum histochemických a imunohistochemických vyšetření.

3.4 PORADENSKÉ SLUŽBY LABORATOŘE

Veškeré poradenství v rámci laboratoře zajišťuje vedoucí laboratoře, při jeho nepřítomnosti zajišťuje poradenství jiný lékař s odbornou v patologii.

3.5 SOUPIS NABÍZENÝCH VYŠETŘENÍ

Laboratoř provádí tato vyšetření:

- histologická vyšetření tkání
- peroperační histologická vyšetření
- imunohistochemická vyšetření antigenů ve tkáních
- klinické negynekologické cytologie (tělní tekutiny, tenkojehlové aspiráty)
- konzultační histologická vyšetření
- patologicko-anatomické pitvy a nekroptická vyšetření

4. ORGANIZACE LABORATOŘE

Laboratoř je rozdělena na laboratoř bioptickou, cytologickou a imunohistochemickou. Součástí laboratoře je pitevní provoz.

Bioptickou a cytologickou diagnostiku v rámci oddělení patologie provádí 3 lékaři s atestací v oboru patologie. V laboratořích pracují laborantky s atestací z oboru histologie a JOP. Dále je ustanoven manažer kvality, správce měřidel a interní auditor.

5. ODBĚR PRIMÁRNÍCH VZORKŮ (Manuál pro odběry vzorků)

Tato kapitola plní funkci příručky pro odběr vzorků. Cílem této příručky není vysvětlovat klinickým lékařům, jak mají provádět výkony, které spadají plně do jejich kompetence, ale popisuje, jak má vypadat optimální vzorek z pohledu laboratoře a jak má být se vzorkem zacházeno, má li být laboratoří dobře hodnotitelný.

Tyto informace jsou důležité nejenom pro pracovníky laboratoře, ale zejména pro odesílající lékaře a další zdravotnické pracovníky odpovědné za odběry, fixaci a označení materiálu či preparátů.

5.1 PRŮVODKA HISTOLOGICKÉHO VYŠETŘENÍ

S každým materiálem na histologické vyšetření z oddělení KNTB a. s. musí do laboratoře dojít řádně vyplněná elektronická žádanka, která je zároveň zaslána v papírové podobě. Za řádně vyplněnou je považována žádanka, která obsahuje níže uvedené povinné údaje.

V případě extramurální žádanky (ambulance, jiné) akceptujeme jakoukoliv papírovou žádanku k histologickému vyšetření, řádně vyplněnou. Následně bude elektronická žádanka vytvořena na oddělení patologie.

V případě peroperačního vyšetření akceptujeme papírovou žádanku, přiloženou k zaslanému materiálu s tím, že patřičná elektronická žádanka bude zavedena po skončení operace. Je však nutné uvedení telefonního čísla žádajícího oddělení pro urychlené sdělení diagnózy.

Průvodka musí obsahovat minimálně tyto povinné údaje:

- příjmení a jméno pacienta
- adresa místa bydliště pacienta
- pohlaví pacienta
- rodné číslo, případně datum narození (novorozenci, cizinci)
- kód zdravotní pojišťovny pacienta, event. informaci o způsobu úhrady
- identifikace objednavatele: ústav, oddělení, IČP, jméno lékaře
- lokalizace odběru (tkáňový původ vzorku) - předmět vyšetření
- klinickou diagnózu (popř. stručný klinický průběh)
- datum a čas odběru (čas odběru pouze u vyšetření mozkomíšního moku)
- požadavek na urgentnost vyšetření
- razítko a podpis odesílajícího lékaře
- oznámení o infekčnosti materiálu (tuberkulóza, HBsAg, atd.)

Další údaje na průvodce:

- předchozí histologické vyšetření
- popis odebraného materiálu, příp. anatomická specifikace místa odběru
- telefon nebo jiný kontakt pro sdělení urgentního nebo závažného výsledku

5.2 ŽÁDANKA KE KLINICKÉ CYTOLOGII

Používá se stejná žádanka a platí stejné zásady jako pro bioptické vzorky.

6. ZVLÁŠTNÍ VYŠETŘENÍ

6.1 URGENTNÍ VYŠETŘENÍ

Za urgentní vyšetření je považováno peroperační histologické a cytologické vyšetření. Výsledek vyšetření je po odečtení preparátu okamžitě hlášen na žádající oddělení na telefonní číslo, uvedené žádajícím na přiložené žádance.

Požadavky na vyšetření statim (akutní vyšetření) se zasílají na stejných průvodkách jako pro ostatní vyšetření, jsou navíc označeny slovem STATIM. Při zpracování a odečítání mají tyto přednost.

6.2 KONZULTAČNÍ VYŠETŘENÍ

Konzultačním vyšetřením se rozumí konzultace histologického vyšetření patologa s patologem. Dopravu si zajišťuje odesílající lékař. Zásilka musí obsahovat průvodku, parafínové bloky, příp. zhotovené a obarvené histologické preparáty.

Průvodka musí obsahovat tyto údaje:

- všechny povinné údaje jako u běžného histologického vyšetření, viz 5.1. Průvodka histologického vyšetření
- požadavek druhu vyšetření (2. čtení, doplnění speciálních vyšetření)
- číslo konzultační biopsie, které musí být identické s číslem na dodaném parafínovém bloku, příp. histologickém preparátu

V případě, že je s materiálem zasílán pouze průvodní dopis, musí obsahovat stejné údaje jako průvodní list k vyšetření. K takovému požadavku je v laboratoři vytvořena žádanka oddělením patologie.

Upozornění:

Musí být jednoznačná identifikace parafínového bločku a průvodky. Pokud tomu tak není, řešíme neshody telefonicky, popř. e-mailem.

7. ODBĚRY A FIXACE VZORKŮ

Přehled vyšetření a požadavky na preanalytickou fázi a transport jsou přehledně popsány v Příloze č. 4 této laboratorní příručky

7.1 BIOPTICKÉ VZORKY

7.1.1. Odběr

Tkáň odebraná při operačním výkonu musí být do laboratoře zaslána celá. U větších vzorků je vhodné provést označení patologické léze (např. stehem, barevné značení tuší).

Materiál, který lékař odebere při operačním vyšetření, posílá patologovi celý a to vždy na jedno pracoviště!

7.1.2. Fixace

Odebraná tkáň musí být **ihned fixována** nejlépe ve 4% roztoku stabilizovaného formaldehydu-nutno objednat v lékárně KNTB a. s. Při fixaci je nutno dodržet následující zásady:

- Tkáň musí být ve fixační tekutině zcela potopena a tekutinou zcela obklopena, to znamená, že nejprve je nutné do nádoby nalít tekutinu a teprve potom do ní vložit tkáň, objem roztoku musí být cca 10x větší než objem materiálu.
- Větší materiál obsahující tukovou a lymfatickou tkáň (závěsné aparáty, axila apod.) je zasílán ve speciálním roztoku s obsahem kyseliny octové pro identifikaci lymfatických uzlin.
- Lymfatické uzliny samostatně odebrané při podezření na hematologickou malignitu viz 7.1.3 Specifické požadavky pro odběr a fixaci.
- Malé a vícečetné biopsie (žaludku, střeva, čípku) je vhodné orientovat na papírky a fixovat ve 4% roztoku stabilizovaného formaldehydu
- Větší orgány (např. děloha) je kvůli rychlejšímu průniku formaldehydu vhodné naříznout.

- Tkáně a orgány je nutno ukládat do dostatečně velkých nádob, nikdy nesmějí být do nádoby vmáčknuty násilím.
- Nevhodné je používání nádob s úzkým hrdlem.
- Nádoby se vzorky je nutno pečlivě uzavřít, aby při přepravě nedošlo k vylití formaldehydu a znehodnocení vzorku.
- Vzorky se skladují a přepravují při běžné teplotě. Materiál se do doby převozu do laboratoře neskládá v lednici. Teplý formaldehyd rychleji proniká do tkání.
- Materiál k peroperačnímu vyšetření je bez fixace okamžitě donesen do laboratoře ke zpracování. Požadavek na vyšetření se nahlásí nejlépe den před plánovaným výkonem telefonicky, nejpozději však 30 minut před přinesením vzorku.

7.1.3. Specifické požadavky pro odběr a fixaci:

Lymfatické uzliny

Lymfatické uzliny zaslané samostatně na vyšetření pro suspektní lymfoproliferativní onemocnění, sentinelové uzliny apod. nesmí být zhmžděny ani rozděleny na části. Zasílají se v uzavřené nádobce bez fixace a jsou ihned předány laborantce ke zpracování.

Biopsie uzlin je nejlépe provádět do středy (včetně), aby se neprodložovala doba fixace (víkend) a nedocházelo tím ke zhoršení výsledků imunohistochemického vyšetření. Pokud toto není možné (odběr mimo pracovní dobu laboratoře), uzliny se fixují ve 4% roztoku stabilizovaného formaldehydu.

Resekát střeva

Rozstříhnout (mimo tumor), zbavit zbytků stolice a vložit do fixační tekutiny.

Kostní biopsie

Materiál je zaslán standardně ve 4% roztoku stabilizovaného formaldehydu, je nutné jej doručit do 12 hodin od odběru do laboratoře.

Biopsie prsu

Vzorek musí být celistvý, bez nařiznutí, aby bylo možno se vyjádřit k okrajům excize, dodán nejlépe v jednom kuse. Pokud je rozdělen do více vzorků, musí být označeny s důrazem na vzájemnou souvislost.

Nutné je vždy označení alespoň dvěma stehy pro možnost topografické orientace.

U tkáně po předchozí punkci musí být spolehlivě označeno místo původního výkonu, př. grafitem, svorkou či vodičem.

Velikost léze pro peroperační vyšetření by neměla být menší než 10mm (peroperační biopsie by se měla provádět při takové velikosti ložiska, kdy je možno jednu polovinu cca 6-7mm, ještě technicky zpracovat a druhou ponechat pro definitivní parafrínový blok.

7.1.4. Označení vzorku

Nádoba s materiálem musí být označena štítkem tak, aby ji bylo možné jednoznačně přiřadit k průvodce.

Označení nádoby s materiálem musí být minimálně:

- jménem a příjmením pacienta
- rodným číslem pacienta nebo datem narození

Doplňující informace:

- názvem žádajícího oddělení
- druhem biologického materiálu nebo číslem vzorku (HV1) shodným s údajem na průvodce
- číslo pojišťovny
- diagnóza

Neshodu v kvalitě nebo identifikaci laborantka přijímající materiál zaznamená a podle její povahy buď vzorek přijme k vyšetření s upozorněním na zjištěné nedostatky, nebo vyšetření odmítne. O problémech se vždy informuje odesílající pracoviště (viz 10.2 Kritéria pro přijetí či odmítnutí vadných vzorků).

7.1.5. Manipulace s materiálem pro peroperační vyšetření

Toto vyšetření probíhá pro oddělení nemocnice KNTB a. s., v případě extramurálních zájemců nutné žádost telefonicky konzultovat s primářem, popř. lékařem oddělení.

Laboratoř je v provozu každý pracovní den. Plánované peroperační vyšetření je nutné telefonicky nahlásit na oddělení patologie nejlépe den před výkonem primáři oddělení či lékaři, který současně upozorní laborantky na telefonním čísle 2162.

Materiál je nutné okamžitě po odebrání bez fixace přinést na oddělení patologie. Odběrová nádoba je označena štítkem a identifikačními údaji a průvodkou viz 5.1. Průvodka histologického vyšetření. V případě peroperačního vyšetření akceptujeme papírovou žádanku, poté je vytvořena žádanka elektronická. Jakákoliv neshoda je okamžitě telefonicky řešena.

Výsledky peroperačního vyšetření hlásí lékař patolog telefonicky na sál operujícímu lékaři. Telefonní číslo operačního sálu musí být vždy uvedeno na žádance.

Po zpracování zmrazovací technikou je zbytek materiálu fixován ve 4% roztoku stabilizovaného formaldehydu a následně zpracován standardním způsobem.

7.2 ODBĚR CYTOLOGICKÉHO MATERIÁLU

K cytologickému vyšetření může být zaslána

- odebraná tělesná tekutina (punkce tělních dutin, výpotků, apod.)
- moč
- sputum
- mozkomíšní mok
- nátěr, otisk (tenkojehlová aspirace apod.)

7.2.1. Fixace vzorku

Tělesné tekutiny se fixují citrátem v poměru 1:15, nebo se přímo vkládají do komerčních typizovaných zkumavek s citrátem a uchovávají v chladničce při teplotě 2–8°C. Fixace není nutná, pokud je materiál dodán do laboratoře do 1 hodiny po odběru. Provozní doba laboratoře viz kap. 3.1 Základní informace.

Maximální doba od odběru po zpracování je 48 hodin.

Sputum se vkládá do sputovky a fixuje se 96% alkoholem.

Mozkomíšní mok se dodává ihned bez fixace, nejlépe označen slovem STATIM! Vzhledem k danému postupu při zpracování mozkomíšního moku a provozní době, musí být dodán na oddělení nejpozději do 14.00 hod

Nátěry a otisky (aspirační tenkojehlová cytologie orgánů, abraze, stěry, otisky se provedou na podložní sklo a nechají se při pokojové teplotě zaschnout (nesušit na slunci a na topení). Eventuelně lze použít komerční fixativo nebo alkoholeter 1:1 30 minut. Je nutné je dodat do laboratoře ihned a nalepit skla k sobě a zřetelně označit stranu nátěru.

7.2.2. Označení materiálu

Nádobka či sklo musí být označeny tak, aby nedošlo k záměně materiálu. Minimálně musí nádobka nebo sklo být označena jménem příjmením, rodným číslem pacienta.

Stejným způsobem je označena i přiložená průvodka viz 5.1. Průvodka k histologickému vyšetření.

8. DOPRAVA MATERIÁLU

Vzorky jsou do laboratoře dopravovány z celé nemocnice donáškovou službou nebo osobně sestrou, sanitářkou, sanitářem. Extramurální odběry (ambulance) si zajišťují dopravu samostatně.

Materiál musí být umístěn podle výše uvedených zásad do uzavřených nádob. Uzavřené nádoby vkládá přepravní služba do transportních boxů.

Pro transport není předepsáno sledování teploty, ani nejsou vymezeny teplotní meze. Správně fixovaným vzorkům běžné rozmezí teplot nevadí.

Materiál nelze ponechat bez dozoru, musí být předán laborantce, popř. sanitářce.

Materiál k peroperačnímu vyšetření je dodán do 10 minut od odběru v uzavřené označené nádobce, předá se laborantce k okamžitému zpracování. Stejně tak musí být dodány nefixované lymfatické uzliny.

9. PŘÍPRAVA PACIENTA

Laboratoř nemá žádné specifické požadavky na připravenost pacienta.

Za odběry je zodpovědný lékař, který je provádí a který má k této činnosti kvalifikaci.

10. PREANALYTICKÉ PROCESY V LABORATOŘI

10.1 PŘÍJEM ŽÁDANEK A VZORKŮ

Postup příjmu běžného materiálu

Materiál přebírá laborantka nebo sanitárka v příjmovém okénku nebo terminálu potrubní pošty. Přijímající laborantka či sanitárka provede kontrolu vzorku a žádanky (vč. elektronické), při splnění kritérií pro příjem se materiál považuje za přijatý. Pokud nejsou kritéria splněna, řeší laborantka danou neshodu **ihned**, do vyřešení je materiál brán jako nepřijatý. Přijetí materiálu potvrzuje laborantka nebo sanitárka razítkem se svým jménem na průvodce a vyznačením data a času příjmu. Materiál je uložen v blokovací laboratoři.

Dále laborantka přidělí materiálu bioptické číslo, které poznačí do Příjmové knihy a NIS.

Postup příjmu urgentního materiálu – peroperační biopsie, lymfatické uzliny, cytologie likvoru aj.

Materiál peroperační biopsie přijímá laborantka nebo sanitárka v příjmovém okénku. Urgentní materiál se nesmí posílat potrubní poštou. Ihned na průvodku poznačí čas a datum příjmu a razítkem své jméno. Poté ihned informuje lékaře o přijetí a laborantka asistuje lékaři při zpracování biopsie. Je-li vzorek dodán v době blokování materiálu pro běžné histopatologické vyšetření, volá další laborantku, která krájí peroperační materiál. Při přijímání infekčního či nefixovaného materiálu se laborantka, lékař chrání rouškou a rukavicemi. Při příjmu likvoru laborantka zkontroluje kritéria pro příjem vzorku a neprodleně likvor cytologicky zpracuje.

Při urgentním zpracování nefixované lymfatické uzliny s podezřením na hemoblastozu či hemoblastom je část tkáně fixována v alkoholu (cca 2mm), zbytek v neutrálním roztoku formaldehydu. Laborantka ihned přiřadí takto zpracované tkáni bioptické číslo.

10.2 KRITÉRIA PRO PŘIJETÍ ČI ODMÍTNUTÍ VADNÝCH VZORKŮ

Chybí-li některý z povinných údajů na průvodce či materiálu, kontrolující pracovník si jej vyžádá telefonicky a doplní jej do žádanky.

V případě neshodných údajů na žadance a odběrové nádobě je žadající oddělení vyrozuměno telefonicky o neshodě. Pokud je možno následně materiál identifikovat (doplnění údajů, nová žádanka apod.), je zařazen k vyšetření, pokud toto nelze, materiál není k vyšetření přijat.

V případě nedostatečného objemu materiálu k vyšetření je vyrozuměno žadající pracoviště, zároveň je rozhodnuto lékařem laboratoře, zda materiál bude či nebude zpracován.

Pokud není materiál označen identifikačními údaji odesílajícího oddělení a nelze tyto údaje zjistit, není materiál přijat k vyšetření.

Pokud není k materiálu dodána žádanka, nebude materiál přijat, bude vrácen. Žadající oddělení bude o nedostatku telefonicky informováno, po dodání žádanky je možno materiál přijmout.

Není-li možno provést přes konzultaci s žadajícím oddělením jednoznačnou identifikaci pacienta či biologického materiálu, nebude materiál přijat k vyšetření.

10.3 BARVÍCÍ METODY POUŽÍVANÉ V LABORATOŘI

Základní barvení hematoxylinem eosinem se provádí v barvicím automatu.

Speciální barvení se provádí v automatu Ventana BenchMark Special Stains. Imunohistochemická barvení se provádějí automaticky v modulu firmy DAKO a automaticky v automatu Ventana BenchMark XT.

Seznam používaných barvení je průběžně aktualizován.

11. KONZULTAČNÍ VYŠETŘENÍ VZORKŮ NA VYŠŠÍM PRACOVIŠTI (smluvní laboratoř)

Tato vyšetření na pracovištích vyššího typu se provádějí v případě, že nelze v naší laboratoři provést jednoznačné stanovení diagnózy z důvodu nedostatečného spektra speciálních metodik (imunohistochemie, molekulární genetika), z důvodu povinnosti provést tzv. druhé čtení (maligní lymfomy) či z důvodu nejednoznačného diagnostického závěru. Jedná se o referenční či smluvní laboratoře.

Dále se konsultační vyšetření na pracovištích vyššího typu provádějí na žádost klinika (ošetřujícího lékaře) či pacienta.

Na vyšetření se zasílají bloky a skla, zhotovená na našem oddělení, ve zvláštních případech též rezervní materiál ve fixačním roztoku.

Pracovištěm vyššího typu se rozumí zejména univerzitní pracoviště (ústavy patologie FN) v rámci ČR nebo pracoviště se specialisty na danou problematiku, která jsou vybírána dle diagnostického zaměření nebo na žádost klinika či pacienta.

12. VYDÁVÁNÍ VÝSLEDKŮ

12.1 FORMY VYDÁVÁNÍ VÝSLEDKŮ

Výsledky jsou vydávány vždy v tištěné podobě a také elektronicky v NIS. Výsledky jsou odesílány podle dohody s odesílajícím pracovištěm buď poštou nebo řidičem svozové služby.

Všechny výsledky se také archivují spolu se žádankou v písemné podobě.

K uvolnění výsledků jsou oprávněni pouze lékaři se specializovanou způsobilostí. Na výsledkovém listu je pak uvedeno jméno lékaře, který výsledek vypracoval a jméno lékaře, který výsledek uvolnil (autorizoval).

S ohledem na nutnost lékařské interpretace výsledku vyšetření, závislé i na klinickém obrazu pacienta, se pacientům výsledky zásadně nesdělují!

Pokud je telefonicky vyžádáno sdělení výsledku, pak platí následující pravidla:

- hlášení se provede formou zpětného volání
- výsledky hlásí pouze lékař
- je pořízen záznam na průvodku (kdo, komu a kdy sdělil výsledek)
- sdělená informace musí být příjemcem opakována pro ověření, zda byla správně pochopena

12.2 ZMĚNY VÝSLEDKŮ A NÁLEZŮ

V případě změny výsledku z důvodu chyby ve zpracování nebo diagnóze je neprodleně informováno odesílající pracoviště (odpovídá vedoucí laboratoře) a zároveň je vydán nový výsledek. Záznam o této skutečnosti je proveden do knihy neshod.

Výsledky ze smluvní laboratoře (konzultace, druhé čtení apod.) jsou přepsány do NIS. Odesílající pracoviště pak dostává jak zprávu z laboratoře PAO obsahující přepsané nálezy, tak kopie zpráv ze smluvních laboratoří.

12.3 DOBA ODEZVY-VYDÁNÍ VÝSLEDKU OD DODÁNÍ MATERIÁLU

Výsledky histologických vyšetření a vyšetření klinické cytologie vydává laboratoř do 3-5 pracovních dnů od převzetí materiálu. V případě nutnosti doplnit imunohistologické vyšetření nebo speciální barvení se tato prodlužuje až o 10 dnů. Při odeslání vzorku do smluvní laboratoře se doba provedení úplného vyšetření prodlužuje až na 6 týdnů, v tomto případě je uvolněn předběžný výsledek pouze v elektronické formě v NIS s informací o odeslání vzorku, definitivní výsledek včetně papírové formy je uvolněn až po přijetí výsledku ze smluvní laboratoře. U vzorků u nichž je nutné provádět před vlastním vyšetřením dekalifikaci se může doba vyšetření prodloužit až na 6 týdnů. Pokud se vyšetření z nějakých důvodů opozdí nad uvedené limity, je žadatel o vyšetření informován o důvodu zpoždění. O této skutečnosti je pořízen záznam v laboratorním informačním systému. Výsledky peroperačních vyšetření jsou sdělovány ihned po ukončení vyšetření telefonicky.

12.4 URGENTNÍ HLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ

Laboratoř provádí hlášení diagnóz, u nichž by mohlo vzniknout ohrožení pacienta z prodlení. Hlášení provádí lékař s odbornou způsobilostí bioptické laboratoře a diagnózu sděluje telefonicky ošetřujícímu lékaři nebo oddělení, kde je pacient hospitalizován.

Záznam o hlášení se provádí LIS, kde je uveden: čas a datum hlášení
jméno kontaktované osoby
diagnóza

12.5 DODATEČNÁ VYŠETŘENÍ

Žadatel o vyšetření může požadovat dodatečná vyšetření, je-li to možné pro daný typ vyšetření. V tomto případě je vyžadována nová žádanka. Časové omezení je 10 let (doba uchovávání parafinového bloku, resp. skla s cytologickým nátěrem).

12.6 ARCHIVACE

Všechny tištěné výsledkové protokoly jsou řádně archivovány po dobu deseti let na oddělení patologie dle platného skartačního řádu.

Na oddělení patologie jsou také archivovány tkáňové bločky a to po dobu deseti let, stejně jako preparáty bioptické a nekroptické. Preparáty negynekologických cytologií jsou archivovány deset let.

13. ŘEŠENÍ STÍŽNOSTÍ

Stížnost klinických pracovníků, pacientů a jiných dotčených stran jsou podnětem pro zlepšení práce laboratoře. Stížnost může být podána ústně, telefonicky nebo písemně, buď na adresu laboratoře, nebo na adresu organizace.

Řešení stížností je v kompetenci vedoucího laboratoře, pokud možno písemnou formou.

14. PITEVNÍ TRAKT

Pitevní trakt sestává ze dvou propustí pro lékaře, předsálí, vlastního sálu se dvěma pitevními stoly, místnosti pro manipulaci se zemřelými, kde se nachází tři chladicí boxy.

Spolu s tělem přichází na oddělení patologie list o prohlídce mrtvého a průvodní list k pitvě, je-li požadována. Administrativu po úmrtí popisuje 01-SM-Z-2019-017 Úmrtí pacienta v KNTB.

Pitvy jsou vždy doplněny histologickým vyšetřením odebraných vzorků tkání (nekropsií), jejichž zpracování je totožné se zpracováním vzorků bioptických.

15. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Tento dokument nahrazuje verzi č. 5 ze dne 1. 6. 2020

16. PŘÍLOHY

- Příloha č. 1 [Seznam laboratorních vyšetření](#)
- Příloha č. 2 Laboratorní vyšetření - stabilizace vzorku, pokyny k transportu do laboratoře
- Příloha č. 3 List změn a revizí

Příloha č. 3

LIST ZMĚN A REVIZÍ

Strana	Datum	Číslo změny / Oprava / Výměna (číslo kapitoly, článku apod.)	Podpis

REVIZE

	Revize č. 1	Revize č. 2	Revize č. 3
Datum revize			
Výsledek revize	Dokument vyhověl – nevyhověl*	Dokument vyhověl – nevyhověl*	Dokument vyhověl – nevyhověl*
Revidující odp. osoba			
Podpis			

*) – *nehodící se škrtněte*